

Загальна типологізація комплексу наступального озброєння Південно-Західної Русі X – 1 пол. XIII ст.

В'ячеслав Греков

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

E-mail: gvdh@rambler.ru

Після проголошення Україною незалежності у 1991 році перед суспільством та історичною наукою постала ціла низка нових питань та завдань.

Військова історія є однією з провідних галузей історичної науки. Її дослідження може допомогти при вивченні інших питань, пов'язаних з історією Давньої Русі тому, що військова справа в цілому і наступальна зброя є невід'ємною частиною культури Південно-Західної Русі. І мали вплив на більшість сфер життя тогочасного суспільства.

Досліджень, присвячених історії військової справи доби Русі, чимало. Проте праць, які дійсно пропонують нові концептуальні узагальнення, небагато. Всі дослідження можна поділити на три групи: спеціалізована, загальна та джерелознавча література. Основна маса досліджень є загальними, в них дослідження військової справи відбувається в ході розгляду суміжних тем, наприклад культури. Це час від часу приводить до того, що дослідження військової справи набувало фактично компілятивного характеру. Спеціалізована вітчизняна література, присвячена головним чином висвітленню питань, пов'язаних з розвитком військової справи, нерідко має скоріше описовий, ніж аналітичний, характер. Це призводить до того, що фактично нема спроб пояснити, чому сформувався саме такий, а не інший, тип військової справи, тощо. До третьої групи належать праці які головним чином розглядають джерела. Також розвиток військової справи Південно-Західної Русі дуже часто включається у загальноруський контекст.

Це призводить до того, що у ряді випадків не враховуються чи навіть ігноруються виключно місцеві особливості формування військової справи. В свою чергу це призводить до викривлення ходу розвитку військової справи і побудови хибних висновків.

Одним з найважливіших завдань є структурування видів озброєння у чітку систему. Під час типологізації ми переслідуюмо дві групи цілей. До першої групи відносяться практичні цілі. Чітка типологізація дозволяє запобігти плутанини під час використання термінологічного апарату – кожен термін має лише одне значення, та полегшує дослідження окремих елементів комплексу озброєння. До теоретичних цілей типологізації віднесемо те, що вона:

- допомагає розподілити типи та види озброєння за популярністю;
- демонструє райони поширення різних типів та видів зброї;
- допомагає з вирішенням питань, пов'язаних з тактикою ведення битви.

Все вище перелічене яскраво демонструє необхідність чіткого структурування. На нашу думку, слід виділити такі структурні одиниці: тип, підтип, характер, вид, різновид та група.

У цій типологізації фактично гармонійно поєднано дві схеми структурування. Одна з цих схем структурує озброєння за конструкцією, а друга – за характером. Поєднання цих двох схем дозволяє максимально ефективно провести типологізацію усього комплексу наступального озброєння в одній системі.